

פרשת ויקרא תשע"א **To Whom Did God Call?**

ויקרא פרק א פסוק א

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וַיְדַבֵּר קוֹל אֱלֹהִים מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר:

רש"י

ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו ג) וקרא

זה אל זה, אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר (במדבר כג ד) ויקרא אלהים אל בלעם: **ויקרא אל משה** - הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה, ולא להפסקות. ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: **אליו** - למעט את אהרן. ר' יהודה בן בתירא אומר שלשה עשר דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו שלשה עשר מיעוטיין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן. ואלו הן שלשה עשר מיעוטיין לדבר אתו, מדבר אליו, וידבר אליו, ונועדתי לך, כולן בתורת כהנים. יכול שמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו (במדבר ז פט), משה שמע, וכל ישראל לא שמעו: נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל. יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול (שם), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים (כט ד-ה) קול ה' בכח קול ה' בהדר, קול ה' שובר ארזים, אם כן למה נאמר מאהל מאהל מועד - מלמד שהיה הקול מועד, מלמד שהיה הקול נפסק. כיוצא בו (יחזקאל י ה) וקול כנפי הכרובים נשמע עד החצר החיצונה, יכול (מפני) שהקול נמוך, תלמוד לומר (שם) כקול אל שדי בדרו, אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: **מאהל מועד לאמר** - יכול מכל הבית, תלמוד לומר מעל הכפורת. יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מבין שני הכרובים: **לאמר** - צא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל שלשים ושמונה שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים, מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר (דברים ב טז) ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וידבר ה' אלי לאמר, אלי היה הדיבור. דבר אחר צא ואמור להם דברי והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר (שמות יט ח) וישב משה את דברי העם וגו':

רשב"ם

הלכות מרובות יש בו. והתבוננו החכמים בפרושי זקני, כי לא אאריך אלא במקומות שיש לפרש פשוטי מקראות. **ויקרא אל משה** - לפי שכת' למעלה בסוף הספר ולא יכול משה לבא אל אהל מועד וגו', לכך קראהו הק' מתוך אהל מועד. וכן פרוש המקרא ויקרא אל משה מאהל מועד וידבר אליו לאמר. מאהל מוסב על ויקרא כמו ויקרא אליו י"י מן ההר לאמר, וישמע את הקול מדבר אליו מעל [הכפרת, מעל הכפרת שמע את הקול, אף כאן מן] האהל שמע את הקול, [וכן] ויקרא אליו [אלהים] מתוך הסנה: **לאמר** - כפל לשון של וידבר, כמו שפירשתי בפרשת נח. כאשר יאמר דבר אל בני אהרן ואמרת. כן יאמר וידבר למשה לאמר למשה:

רש"י

קול לו קול אליו - וישמע את הקול מדבר אליו (במדבר ז), לו היה יכול לומר, וכתב מדבר אליו - ללמדך שאליו לבדו היה נמשך הקול באהל מועד, משהוקם המשכן ונדבר עמו מעל הכפורת לא היה הקול נשמע לישראל, דהאי קרא דוישמע את הקול - באהל מועד כתיב, רישיה דקרא ובבא משה אל אהל מועד וגו'.

מסכת יומא דף ד ע"ב

אמר מר: ויקרא אל משה - משה וכל ישראל עומדין. מסייע ליה לרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: ויקרא אל משה - משה וכל ישראל עומדין, ולא בא הכתוב אלא לחלק לו כבוד למשה. מיתבי: קול לו - קול אליו, משה שמע וכל ישראל לא שמעו! - לא קשיא; הא - בסיני, הא - באהל מועד. ואי בעית אימא: לא קשיא, הא - בקריאה, הא - בדבור.

ישעיהו פרק סה פסוק כד

וְהָיָה טָרֶם יִקְרָאוּ וְאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמָע:

רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ז

כמה מעולה מעלת התשובה, אמש היה זה מובדל מה' אלהי ישראל שנאמר עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם, צועק ואינו נענה שנאמר כי תרבו תפלה וגוי ועושה מצות וטורפין אותן בפניו שנאמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, מי גם בכס ויסגר דלתים וגוי, והיום הוא מודבק בשכינה שנאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם, צועק ונענה מיד שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה, ועושה מצות ומקבלין אותן בנחת ושמחה שנאמר כי כבר רצה האלהים את מעשיך, ולא עוד אלא שמתאווים להם שנאמר וערבה לה' מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמוניות.

רמב"ם הלכות תפילה פרק ב הלכה ג

וזוהי הברכה שתקנו מעין כל האמצעיות: הביננו ה' אלהינו לדעת את דרכיך ומול את לבבנו ליראתך לסלוח היה לנו להיות גאולים רחקנו ממכאוב ודשנו ושכנו בנאות ארצך ונפוצים מארבע תקבץ והתועים בדעתך ישפטו ועל הרשעים תנף ירך וישמחו צדיקים בבנין עירך ובתיקון היכלך ובצמיחת קרו לודו עבדך ובעריכת נר לבן ישי משיחך טרם נקרא אתה תענה כדבר שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע כי אתה הוא עונה בכל עת פודה ומציל מכל צוקה ברוך אתה יי' שומע תפלה.

ספר מי השילוח - פרשת ויקרא

ויקרא אל משה, כתיב, והי' טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע, ומאחר שהשיי עונה מה ענין עוד לדבר ולבקש, אך כי קריאה היינו תשוקה וציפוי, והוא אמרו טרם יקראו ואני אענה היינו טרם שיבא בלב המיחל לה' שום חשק לדבר אז עונה אותו השיי והוא שמבער מלבו כל חמדות וכל מיני חשקות לשום דבר שבעולם, ועיי' יעשה מקום בלב האדם שיוכל לצפה ולקוה לרצון השיי, ואח"כ יוכל לקבל בלבו תשוקה וקווי בלתי לה' לבדו ואז עוד הם מדברים ואני אשמע, וזה הענין הי' כאן כשנגמר המשכן וכתוב ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד, אז חשב משה בדעתו שעתה עתה הי' העסק של הקב"ה עם ישראל בד"ת ואז הי' הוא הנבחר לקבל התורה וללמדה לישראל, ועתה פתח השיי בדבר חדש לעסוק עם ישראל ולזה אהרן הוא הנבחר, ובאמת הי' למרע"ה טובת עין לאהרן אך מאוד שקק לדבר הי' והיי' יושב ומצפה שישמע דבר הי', וזהו ויקרא אל משה מאוהל מועד, היינו אחר שלא הי' לו לשום חשק לשום דבר אשר גם שמו מורה עיי' כי מן המים משיתיהו ומים היינו חשק כמבואר, לכן בחר בו השיי תחילה לד"ת שיתנו עיי', וזהו טרם יקראו ואני אענה ואח"כ כאשר ציפה וקויה לה' שגם תורת הקרבנות ילכו עיי' זהו עוד הם מדברים ואני אשמע:

וידבר ה' אלי, היינו שאמר לו אמת שמעש' העבוד' שייך לאהרן דווקא אך הדברות והציוויים שייך רק לך והראי' שמזה בא לך התשוקה לשמוע יותר מכלם, ולזה ויקרא בא' זעירא המורה על פשיטות שהי' למרע"ה אז טובת עין לאהרן ולא הי' כוונתו רק לשמוע הדבור, וזה שאמר איוב תקרא ואנכי אענך למעשה ידיך תכסוף, תקרא היינו בחר ביל ונתן לי חשק ואנכי אענך היינו אז עלי להשלים פעולות הדבר להיות נמשך אחר רצונך, למעשה ידיך תכסוף היינו מחמת שתחשק להשלמת מעשה ידיך עיי' אבקש ממך כזאת, ופי' עוד הם מדברים ואני אשמע כי יש שני מיני עניות בתפלה ושניהם אינם טוב, הא' כמו שנתבאר בתענית שנענה תיכף קודם שרוצה להתפלל כמו שנתבאר שם, והבי' שאינו נענה רק עיי' הפצרות רבות לכן נאמר תחילה טרם יקראו ואני אענה, ואח"כ עוד הם מדברים אז אשמע ברצון השלם, כמו דאיתא בגמ' אמר משיב הרוח ונשב זיקא מוריד הגשם ואתא מטרא:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.